

Soru: Çocuklar, çalışmaya gücü yettiği halde çalışmayan ebeveynin (anne-baba) nafakasını temin etmek zorunda mıdır?

FETVA

Anne-baba, çocuğun dünyaya gelme vesilesidir. Bundan dolayı İslam, ebeveyne gayr-ı müslim olsalar dahi iyi davranmayı¹ ve onlara eziyet verecek her türlü söz ve davranıştan kaçınmayı emretmektedir.² Anne-babaya iyi davranmanın gerekliliklerinden biri de ihtiyaç duyduklarında onların nafakasını temin etmektir. Zira ebeveyne açlık ve zorluk çekerken kendisi nimet içerisinde yüzen evlat, Allah Teala'nın "Onlara dünyada iyi davran."³ emrine muhalefet etmiş olur. Buna göre çocuklar, maddi durumu iyi olmayan anne-babanın maîşetini temin etmek zorundadır.⁴ Kişinin çocukları varken diğer akrabalarının nafaka temini noktasında bir zorunluluğu yoktur.⁵ Zira çocuklar, onlara en yakın akrabadır. Nitekim Allah Rasulü ﷺ "Allah Teala, dilediğine kız, dilediğine de erkek çocukları bahşeder."⁶ ayet-i kerimesini okuyarak şöyle buyurmuştur: "Çocuklarınız size birer hediyedir/hîbedir. İhtiyaç duyduğunuz takdirde onlar da malları da sizindir."⁷ Yine Allah Rasulü ﷺ "Kişinin en helal yiyeceği eliyle kazandığıdır. Çocuğu da eliyle kazandıklarındandır."⁸ buyurarak buna işaret etmektedir. Ebeveynin çalışarak kendi kazancını sağlamaya elverişli olmasının söz konusu hükme bir tesiri yoktur: çalışmaya güçleri olsa dahi onlar, herhangi bir sebepten çalışmamayı tercih ettilerse çocuklar onların nafakasını teminle mükelleftir.⁹ Bu hususta Hanefi ve Şafiî fukahası arasında bir ihtilaf yoktur.¹⁰

¹ Lokmân, 31/15. *وَصَاحِبَيْهِمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا*

² İsrâ, 17/23. *إِنَّمَا يَنْبَلِغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرَهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا* Bu âyet-i celîle, delâletu'n-nas yoluyla anne-babaya eziyet verecek her türlü davranıştan kaçınmayı emretmektedir.

³ Lokmân, 31/15. *وَصَاحِبَيْهِمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا*

⁴ Burhanuddîn el-Merğînânî, *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî* (Karaçi: Mektebtu'l-Büşrâ, 2021), 2/190.

⁵ Zeynuddîn İbn Nüceym, *el-Bahru'r-Râik Şerhu Kenzi'd-Dakâik* (Dâru'l-Kitâbi'l-İslâmî, ts.), 4/226.

⁶ Şûra, 42/49. *يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا تُبَاهٍ وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ*

⁷ Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn b. Alî el-Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2003), 7/788 (Hadis No: 15745). « [٤٩] فَهَمْ » *إِنَّ أَوْلَادَكُمْ هِيَ اللَّهُ لَكُمْ (يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا تُبَاهٍ وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ) [الشورى: ٤٩] فَهَمْ* « وَأَمَّا أَلَهُمْ لَكُمْ إِذَا احْتَجْتُمْ إِلَيْهَا »

⁸ Ebu Davud, Büyu' (icare), 77 (Hadis No: 3528).

⁹ el-Merğînânî, *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî*, 2/192.

¹⁰ Bkz. Şemsuddîn Muhammed b. Muhammed el-Hatîb eş-Şirbînî, *Muğni'l-Muhtac ilâ Marifeti Meâni Elfâzi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1994), 5/183, 186.